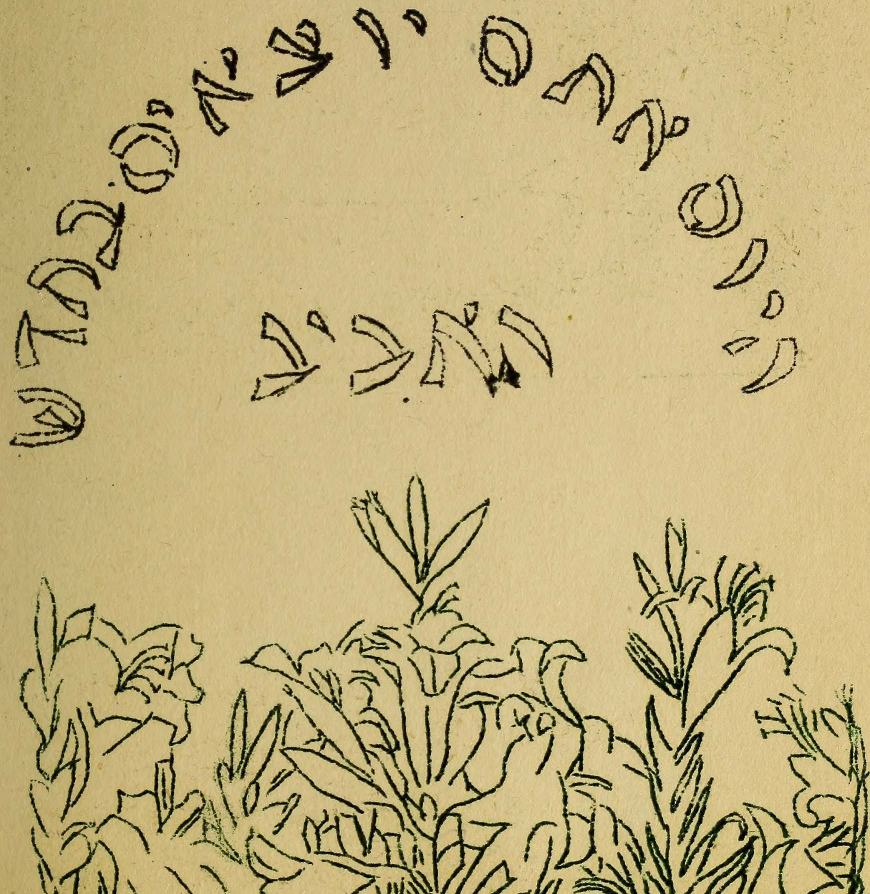
הגדה

של

פסח

הגדה של פסח

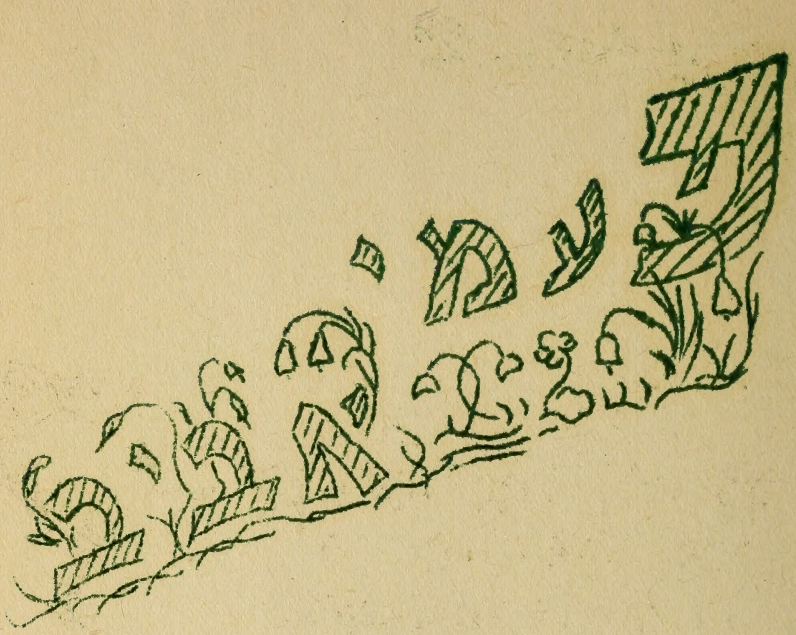

עבר חסד אל בארץ
על כנף־אור על כנף אור
ובפלגים נפלה רננה:
אביב בא. אביב בא.

קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ:
כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר
הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ
הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ
קוּמִי לָכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ:

(שה״ש)

היתה רוח אחרת, הבהר שמי השמים,
ויאלו מחוקים בהינים, רחבי ידים-
על ההר עומדות רגלי האביב!

עד לא פכצו הנגוהות. אין עוד צלצלי תנועה
מאליה תתפשט שירה זכה וצנועה.
אורות רכים כמו בקעים ועולים-
חבו כמעט! והתפרץ עז החיים התתומים
יציץ פתאם ויגל כל עוז העלומים,
כליה כחות הפורים, והגדולים!

טַל תֵּן לִרְצוֹת אַרְצֶךָ
שִׁיתֵנוּ בְרָכָה בְּדִיצָךְ
רֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ בְּהַפְרִיצָךְ.
קוֹמֵם עִיר בָּהּ חֶפְצָךְ

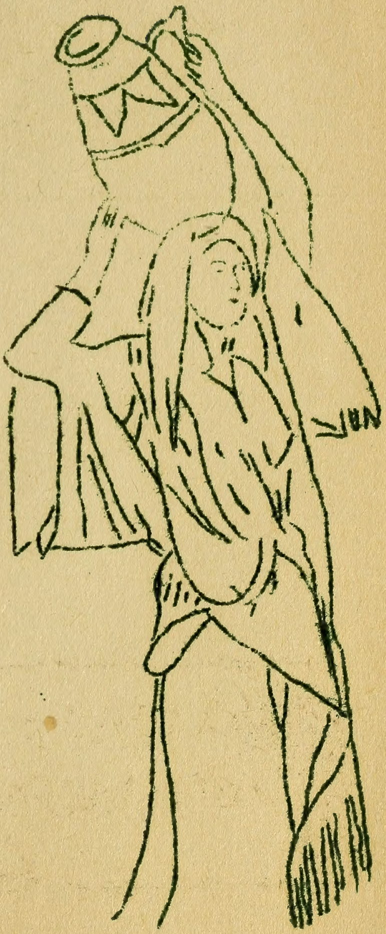
בְּטַל

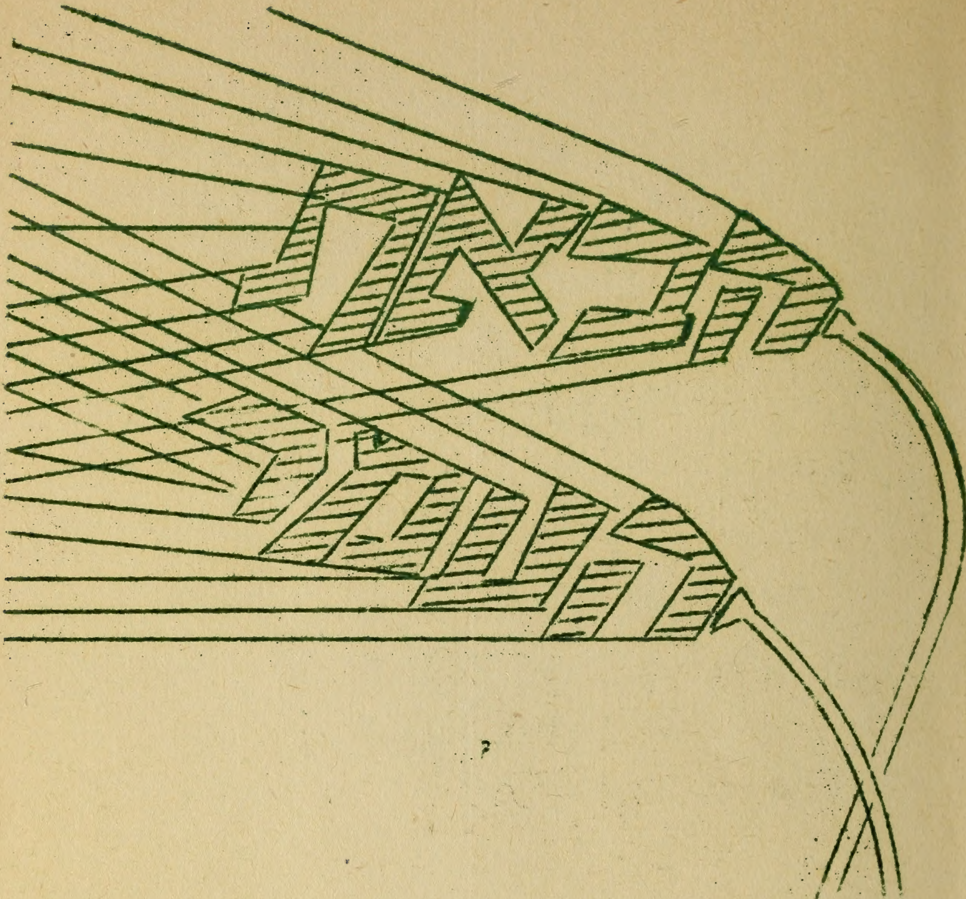
טַל צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעוּטֶּרֶת
פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת
עִיר כַּסֻּכָּה נוֹתֶרֶת
שִׂימָהּ בְּיָדְךָ עֲטֶרֶת

בְּטַל

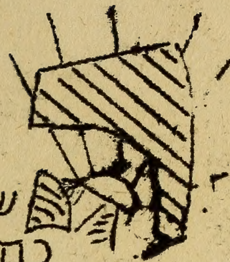
טַל וְשׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ
הָרָעַת תְּחַדֵּשׁ יָמֵינוּ
דוֹד כְּעֶרְכְּךָ הַעֲמֵד שְׁמֵנוּ
גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ

בְּטַל

כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם
וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר
ראשית קצירכם

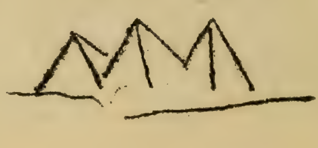
שמש במערב יורדת שוקעת
כסו השמים אדם חכליל
מעינות יהודה נוהר העם
בקול מצהלות ובקול חליל.
תרועת גיל נשאה באויר,
קול ששון, קול רנה ושיר.
השדה בשבליו עומד לקציר
כל שבלת מאה שערים,
"בא השמש?" - הקוצר ישאל
"הן, הן, והן" - יענהו הקהל
"האקצר ובזה המגל?"
"הן, הן, והן" יענהו הקהל
"הלקחה זר?" יוסיף וישאל
"הן, הן, והן" - יענהו הקהל.

והגדת

כי עבד היית בארץ מצרים
ויצאך ה' משם ביד חזקה
ובזרוע נטויה

והיה היום הזה לכם לזכרון
וחגתם אתו חג לה' לדרתיכם
חקת עולם תחגהו:

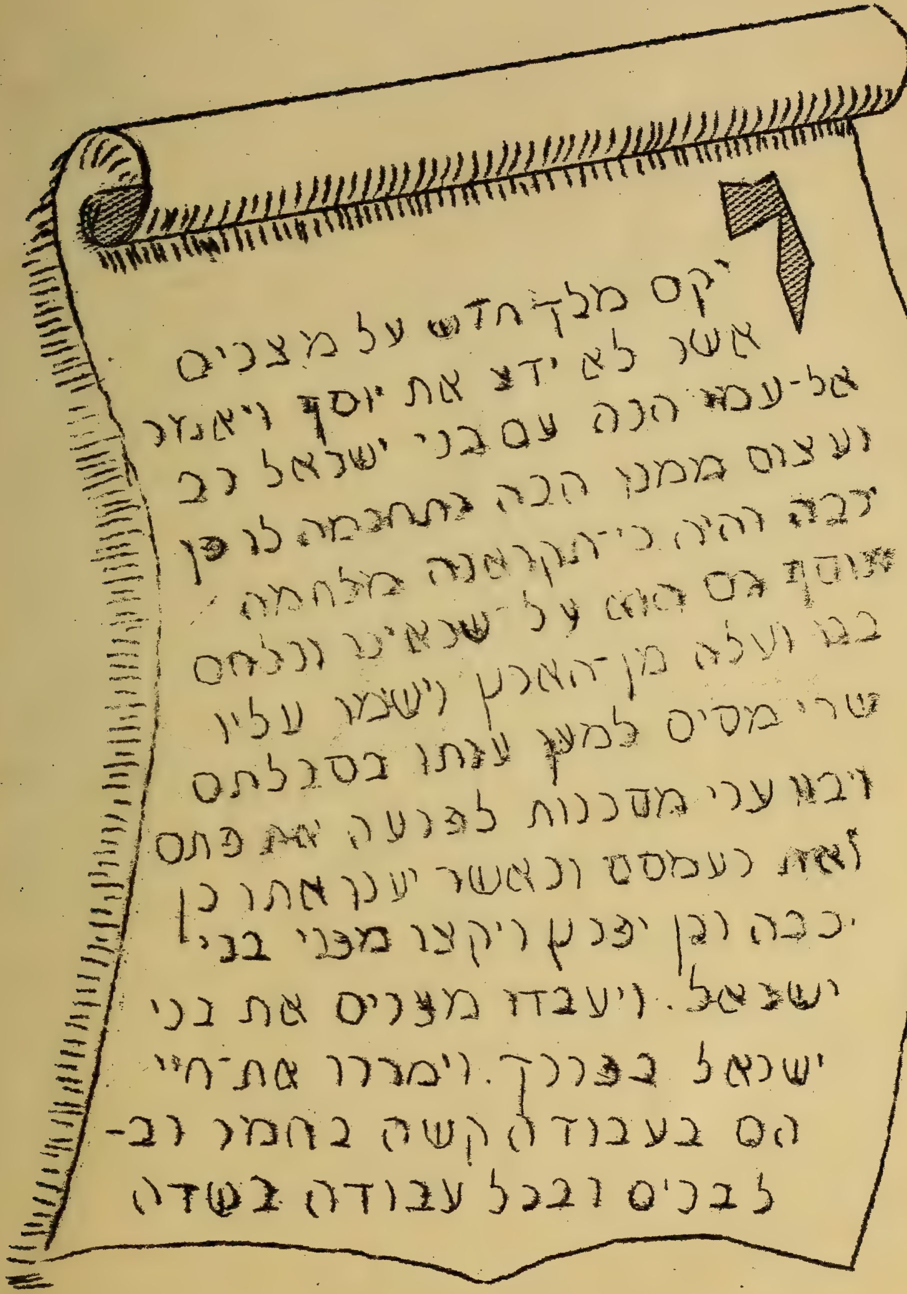

הא

לחמא עניא די א
כלו אבהתנא ב
ארעא דמצרים
כל דכפין ייתי ויכול
כל דצריך ייתי ו
יפסח השתא הכא
לשנה הבאה בארע

בדים

היינו לפ׳ה במצרים ויציאנו ה׳
אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע
נטויה ואלו לא הוציא הקב״ה
את אבותינו ממצרים הרי
אנו ובנינו ובני בנינו משעב-
דים היינו לפרעה במצרים
ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים
כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה
מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים
שכל המספר ביציאת מצרים
הרי זה משבח:

ויקם מלך חדש על מצרים
אשר לא ידע את יוסף ויאמר
אל-עמו הנה עם בני ישראל רב
ועצום ממנו הבה נתחכמה לו פן
ירבה והיה כי-תקראנה מלחמה
ונוסף גם הוא על-שנאינו ונלחם
בנו ועלה מן-הארץ וישימו עליו
שרי מסים למען ענתו בסבלתם
ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתם
ואת רעמסס וכאשר יענו אתו כן
ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני
ישראל. ויעבדו מצרים את בני
ישראל בפרך. וימררו את-חיי
הם בעבודה קשה בחמר ובל-
בנים ובכל עבודה בשדה

ויצו פרעה ביום ההוא את־הנגשים בעם
ואת שטריו לאמר: לא תאספון לתת
תבן לעם ללבן הלבנים כתמול־של-
שם הם ילכו וקששו להם תבן: ואת מתכנת
הלבנים אשר הם עשים תמול־שלשם תשי-
מו עליהם לא תגרעו ממנו כי־נרפים הם:
תכבד העבודה על־האנשים ויעשו־בה:

היו ישראל מקוששים את הקש במדבר ורומסים ב-
חומר ובקש היה הקש נוקב את עקביהם והדם
מתבוסס בחומר. רחל בת בנו של שותלח היתה
הרה ללדת ורמסה בחמר עם בעלה ויצא הולד
ממעיה ונתערב בתוך המלבן, וירד מיכאל והעלהו
לפני כסא הכבוד באותו לילה נגזר גזר־דין
על מצרים

ויאנחו בני־ישראל מן־העבודה ויזעקו
ותעל שועתם אל־האלהים מן־העבודה:
וישמע אלהים את־נאקתם ויזכר אלהים
את־בריתו את־אברהם את־יצחק ואת־יעקב

פסח

ויאמר יהוה ראה ראיתי את־עני עמי אשר
במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו
כי ידעתי את־מכאביו; וארד להצילו מיד
מצרים ולהעלתו מן הארץ ההוא אל
ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב
ודבש ועתה הנה צעקת בני־ישראל
באה אלי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים
לחצים אתם. ועתה לכה ואשלחך אל
פרעה והוצא את־עמי בני־ישראל
ממצרים

ויהי בחצי הלילה

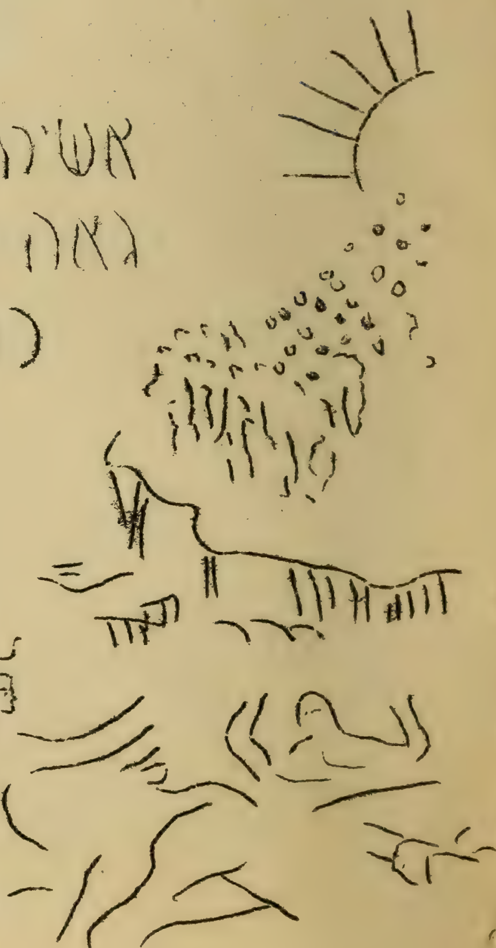
אז רוב נסים הפלאת בלילה
בראש אשמורת זה הלילה
גר צדק נצחתו כנחלק לו לילה

ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ
מצרים. וישא העם את בצקו טרם יחמץ
משארותם צררות בשמלתם על־שכמם
ויט משה את ידו על־הים ויולך ה' את הים
ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים
לחרבה ויבקעו המים ויבאו בני־ישראל בתוך
הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ו־
משמאלם וישבו המים ויכסו את הרכב
ואת הפרשים לכל חיל פרעה.

בשעה שבקש הקדוש ברוך הוא ל-
טבע את מצרים בים, עמד עוזא, שר
של מצרים, ונשתטח לפני הקב"ה
ואמר לפניו: רבונו של עולם, במדת
הרחמים בראת את עולמך למה אתה
רוצה את בני? מיד כנס הקב"ה כל
פמליא של מעלה ואמר להם:
היו דנים ביני ובין עוזא, שר של
מצרים - התחילו שרי האומות מלמ-
דין סנגוריה על מצרים. כיון שראה
מיכאל כך, רמז לגבריאל ופרח למצ-
רים טיטה אחת ושמט לבנה עם טיטה
ותינוק אחד עמה ששקעוהו בבנין ובא
ועמד לפני הקב"ה ואמר: כך שעבדו
את בניך! מיד ישב עליהם הקב"ה במדת
הדין וטבעם בים.

ויושע יהוה ביום ההוא
את ישראל מיד מצרים

אז ישיר משה ובני ישראל
את השירה הזאת לה'
ויאמר

אשירה ליהוה כי גאה
גאה סוס ורכבו
רמה בים

אותה שעה בקשו מלאכי
השרת לומר שירה לפני
הקב"ה. אמר להם הקב"ה

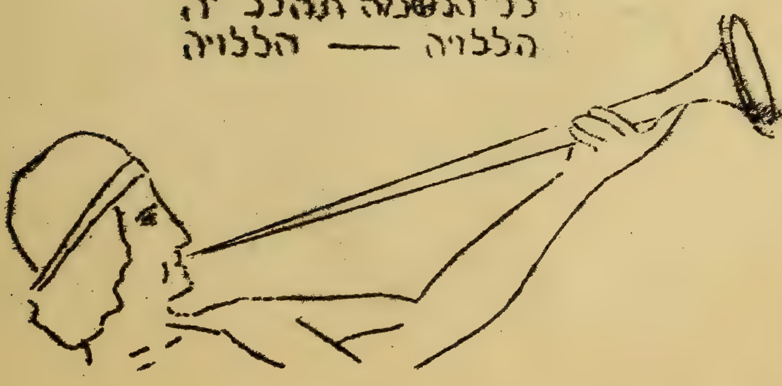
מעשי ידי טובעים
בים ואתם אומ-
רים שירה לפני

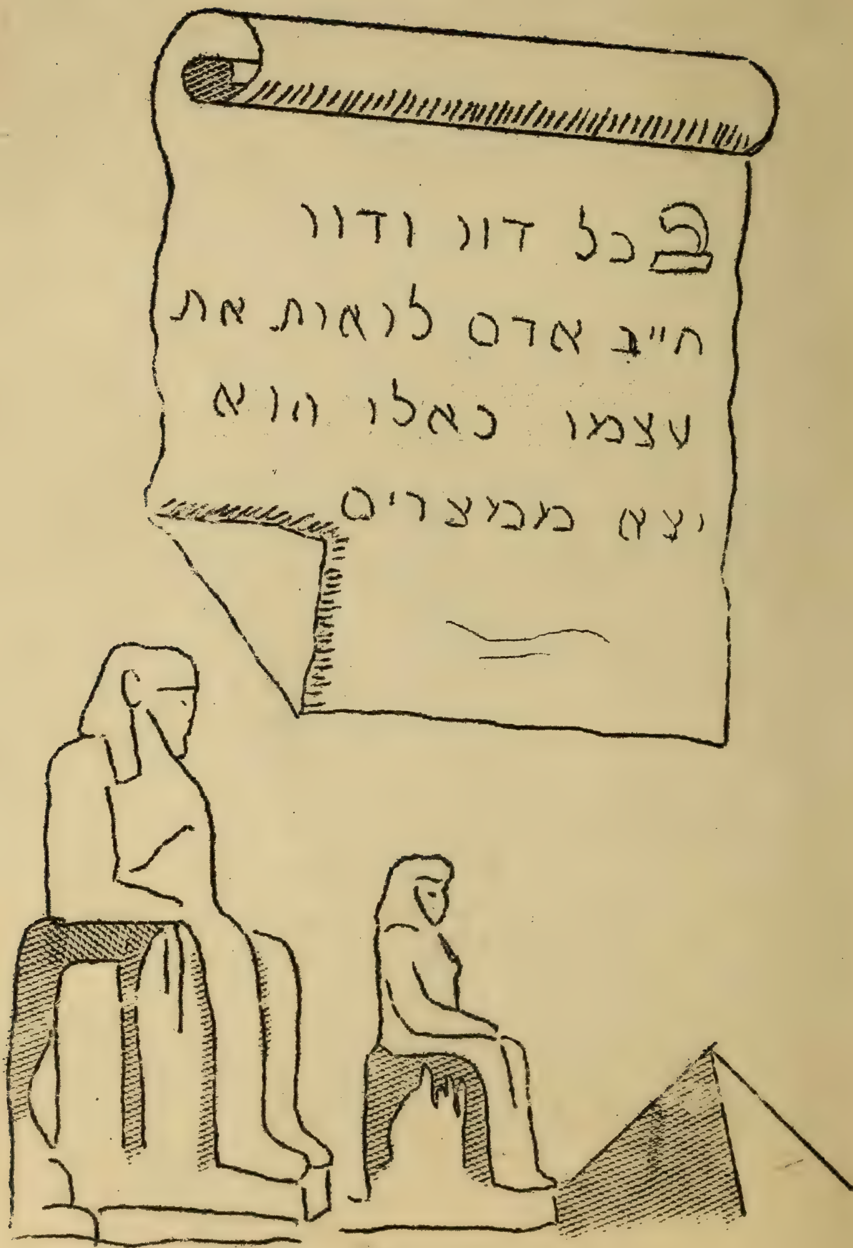
לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה. אלא
אף אותנו גאל עמהם שנאמר "ואו-
תנו הוציא משם למען הביא אותנו
לתת לנו את הארץ אשר נשבע
לאבותנו"

לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל
לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לבר ך,
לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו
ולנואת כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות
לחרות, מיגון לשמחה, מאבל ליום טוב---
מאפלה לאור גדול משעבוד לגאולה
ונאמר לפניו

הללויה

הללוה בצלצלי שמע
הללו בצלצלי תרועה
כל הנשמה תהלל יה
הללויה —— הללויה

בכל דור ודור
חייב אדם לראות את
עצמו כאלו הוא
יצא ממצרים

פסח במדבר

וידבר ה' אל משה במדבר
סני בשנה השנית לצאתם מ-
ארץ מצרים בחדש הראשון
לאמר: ויעשו בני ישראל את הפסח ב-
מועדו; - ויעשו את הפסח בראשון באר-
בעה עשר יום לחדש בין הערבים במדבר
סני.

קומו תועי מדבר, צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.

כב-לכם לנוע, לנוד בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה

רק ארבעים שנה נתע בין ההרים -
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים

אל-נא יעצרונו פגרי הנחשלים
שבעבדותם מתו - נסה על-החללים!

יזקנו בקלונם סרוחים על־צוותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו חלומם, חלום רוב בצלים. שומים
דודים מלאי בשר רבים וצנומים

עוד היום אז מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים

קומו אפוא, נדים! עזבו את־השממה!
אך אל יעל קולכם, דרכו עז בדממה!

פן־צעדכם יעיר מדבר ונרדמיו –
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!

איש בלבבו ישמע קל אלה דבר:
„לך! היום אל־ארץ חדשה אתה עבר!

לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים, –
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!

לא! לא אהל תהו ועליות שחקים:
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תחת השמים,
עוד לאלה עולם גדול רחב־ידים

ומלבד ילל הישימון, דמי הציה –
תרגיש תחת שמשו ארץ יפה־פיה".

ויעל משה

מערבות מואב
אל־הר נבו ראש
הפסגה אשר על
פני ירחו ויראהו
יהוה את כל־ה-
ארץ את הגלעד
עד־דן: ואת כל
נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה
ואת כל ארץ יהודה עד הים האחרון
ואת הנגב ואת הככר בקעת ירחו
עיר התמרים עד צוער: ויאמר יהוה א-
ליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם
ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה:

וישלח יחזקיהו על כל ישראל ויהודה לבוא
לבית ה' בירושלים לעשות פסח לה'
אלהי ישראל ויעמידו דבר להעביר קול
בכל הארץ מבאר שבע ועד דן לבוא
לעשות פסח לה' אלהי ישראל בירוש-
לים וילכו הרצים באגרות מיד המלך
ושריו בכל ישראל ויהודה וכמצות ה-
מלך לאמר בני ישראל שבו אל ה'
אלהי אברהם יצחק ויעקב וישראל.
ויאספו ירושלים עם רב לעשות את
חג המצות ויעשו בני ישראל הנמצאים
בירושלים את חג המצות שבעת ימים
בשמחה גדולה ומהללים
לה' יום ביום הלוים
והכהנים בכלי עז לה'

בצאת ישראל ממצרים
בית יעקב מעם לועז
היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו
הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור
ההרים רקדו כאילים
גבעות כבני צאן
מה לך הים כי תנוס
הירדן תסב לאחור
ההרים תרקדו כאילים
גבעות כבני צאן
מלפני אדון חולי ארץ
מלפני אלוה יעקב

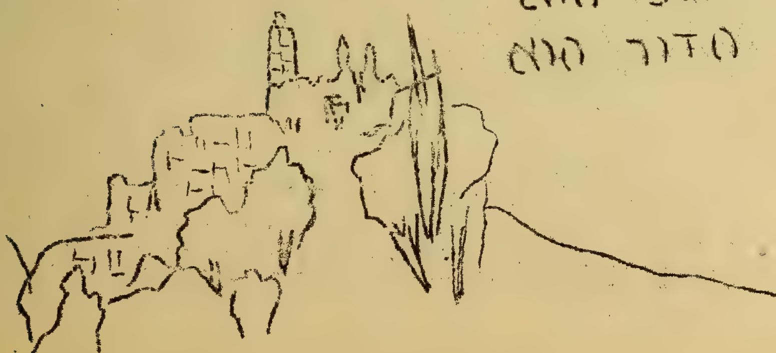
עורי עורי! לבשי עזך ציון!
לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקדש!
התנערי! מעפר קומי. שבי ירושלים!
התפתחי מוסרי צוארך, שביה בת ציון!

מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה
יש שכר לפעולתך ושבו מארץ אויב
עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל
יש תקוה לאחריתך ושבו בנים לגבולם

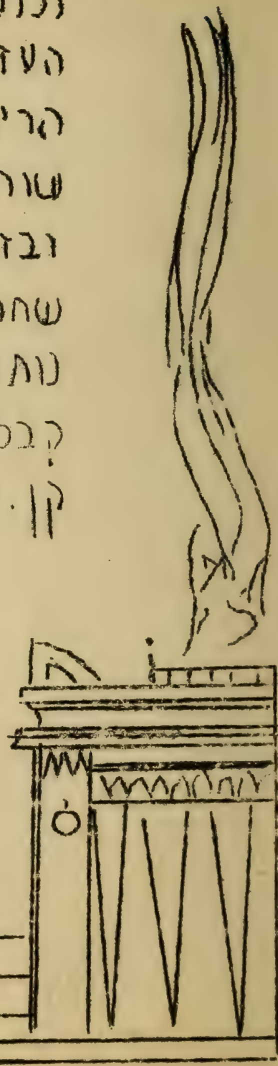
ויעשו בני הגולה את הפסח
בארבעה עשר לחדש הראשון כי הטהרו
הכהנים והלוים כאחד כלם וישחטו
הפסח לכל בני הגולה ולאחיהם ה-
כהנים ולהם ויעשו חג המצות שבעת
ימים בשמחה.

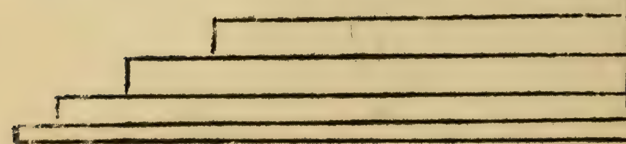
אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב
במהרה במהרה בימינו בקרוב
אל בנה אל בנה:
בנה ביתך בקרוב
דגול הוא
הדור הוא

"וזבחת פסח..."

הפסח נשחט בשלש כתות.
נכנסה כת ראשונה, נתמלאה
העזרה. נעלו דלתותיה תקעו
הריעו ותקעו הכהנים עומדים
שורות שורות ובידיהם בזכי כסף
ובזכי זהב.
שחט ישראל וקבל הכהן את הדם,
נותנו לחברו וחברו לחברו. מ-
קבל את המלא ומחזיר את הרי-
קן. כהן הקרוב אל המזבח זו-
רקו זריקה אחת כנגד
היסוד. יצאה כת ראשונה
ונכנסת כת שניה. יצאה
שניה - ונכנסת שלישית.
כמעשה הראשונה, כך מעשה
השניה והשלישית.

פ ואמרתם זבח
אומץ גבורותיך הפלאת ב
ס בראש כל מועדות נשאת
גלית לאזרחי חצות ליל
ח ואמרתם זבח

מעשה ברבי אליעזר ורבי
יהושע ורבי אלעזר בן עזריה
ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו
מסובין בבני־ברק והיו מ-
ספרים ביציאת מצרים כל
אותו הלילה, עד שבאו תל-
מידיהם ואמרו להם:
"רבותינו, הגיע זמן קריאת
שמע של שחרית!"

דור אחרון לשעבוד
ראשון לגאולה אנחנו

ואחודי פריץ אונים יקיצו אדירי אימה,
פתע פתאם יתנער דור עוז וגבור, דור גבור מלחמה
ועיניהם ברקים ופניהם להבים - וידיהם לחרבות!
הם קוראים: אנחנו גבורים!
דור אחרון לשעבוד וראשון לגאולה אנחנו!
ידנו לבדה, ידנו החזקה
את־כבד העל מעל האין צוארנו פרקה
ונזקף ראשנו שמימה ויצהו בעינינו -
ונערק למדבר ונאמר לציה „אמנו!"
על־ראשי הצורים בין מפלשי עבים
שתינו ממקורו הדרור עם כל־נשרי שמים -
ומי אדון לנו ?!
גם־עתה אם־סגר עלינו מדברו אל נקם
כמעט רגע בנו שיר עוז ומרי-ונקם!
לחרבות! לרמחים! התאחדו! הימינו.
על־אף השמים והמתם -
הננו ועלינו -
כסערה!"

„הננו ועלינו!"

דבין אבא בתרי זוד

חד גדיא

ואתא שונרא ואכלה לגדיא

ואתא כלבא ונשך לשונרא

ואתא חוטרא

והכה לכלבא

ואתא נורא

ושרף לחוטרא

ואתא מיא וכבה לנורא

ואתא תורא ושתה למיא

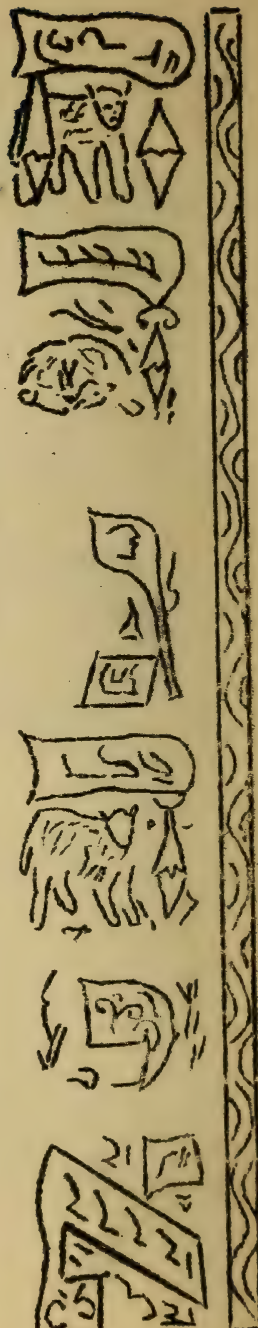
ואתא השוחט ושחט לתורא

ואתא מלאך המות

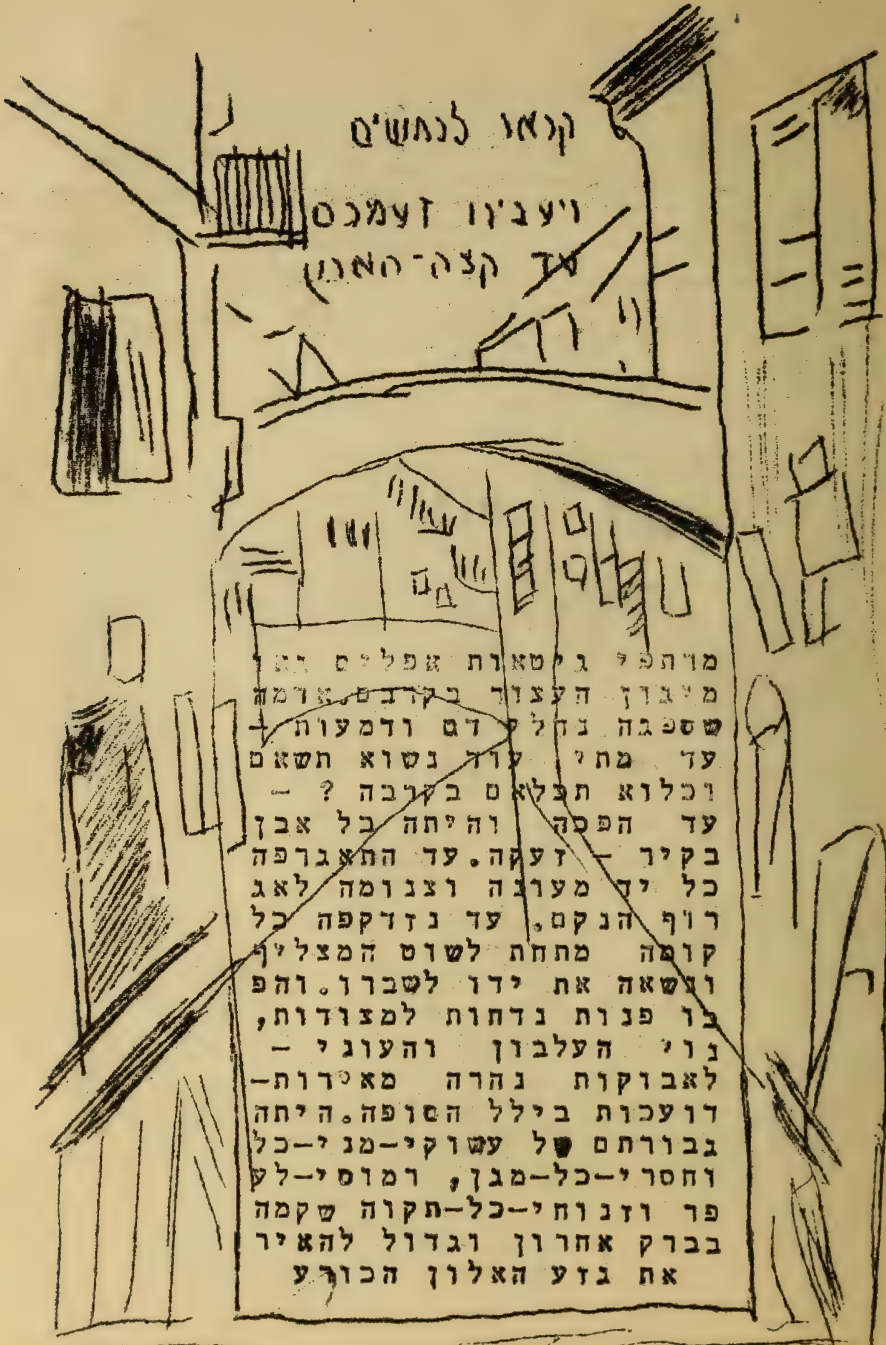
ושחט לשוחט

ואתא הקדוש ברוך הוא

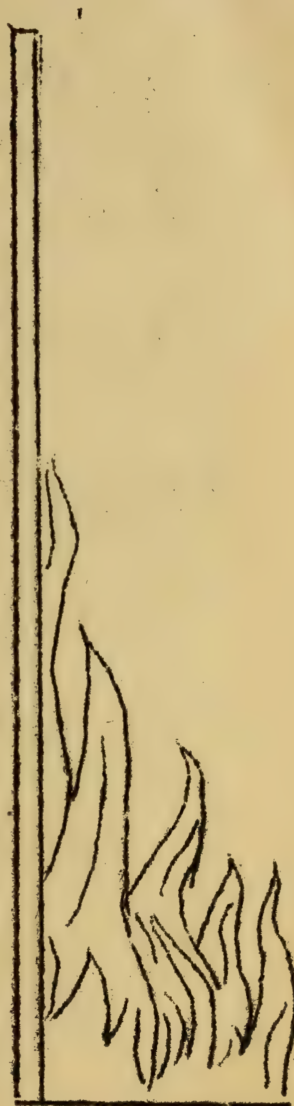
ושחט לשוחט

חסל סדור פסח
כהלכתו ככל
משפטו וחקתו· כאשר
זכינו לסדר אותו כן
נזכה לעשותו· זך שוכן
מעונה· קומם קהל מי
מנה· קרב נהל נטעי כנה
פדוים לציון ברנה:

קראו לנתשים
ויעבירו זעמכם
עד קצה־הארץ
מותפי גיטאות אפלים
מיגון העצור בקרבם.אדמה
שספגה נחלי דם ודמעות –
עד מתי עוד נשוא תשאם
וכלוא תכלאם בקרבה ? –
עד הפכה והיתה כל אבן
בקיר – זעקה. עד התאגרפה
כל יד מעורבה וצנומה לאג
רוף הנקם, עד נזדקפה כל
קומה מתחת לשוט המצליף
ונשאה את ידו לשברו. והפ
כו פנות נדחות למצודות,
נוי העלבון והעוני –
לאבוקות נהרה מאירות–
דועכות בליל הסופה. היתה
גבורתם של עשוקי–מני–כל
וחסרי–כל–מגן, רמוסי–לע
פר וזנוחי–כל–תקוה שקמה
בברק אחרון וגדול להאיר
את בזע האלון הכורע

קנאו לעברים
וישאו אונכם אל נחבי הימים

לא אבך ולא אאנח,
כי דמע אין בעין
גם לא אשלח
את זעקתי לאין.
דומם אצבור הכאב
מחביוני הלב
עד יתמר כבר
שופע רעל מר,
עד יתרומם כנד
לוהט באש, יוקד
מזכרת השא.עון,
אות קין וקלון
לדור רשע וזד
על דם עמי עומד...
לא אבך ולא אזעק,
דומם אמתינה רק
בזעמי אלם
ליום נקם ושלם...

קראו לנשרים
ויעבירו זעקתכם עד לב השמים

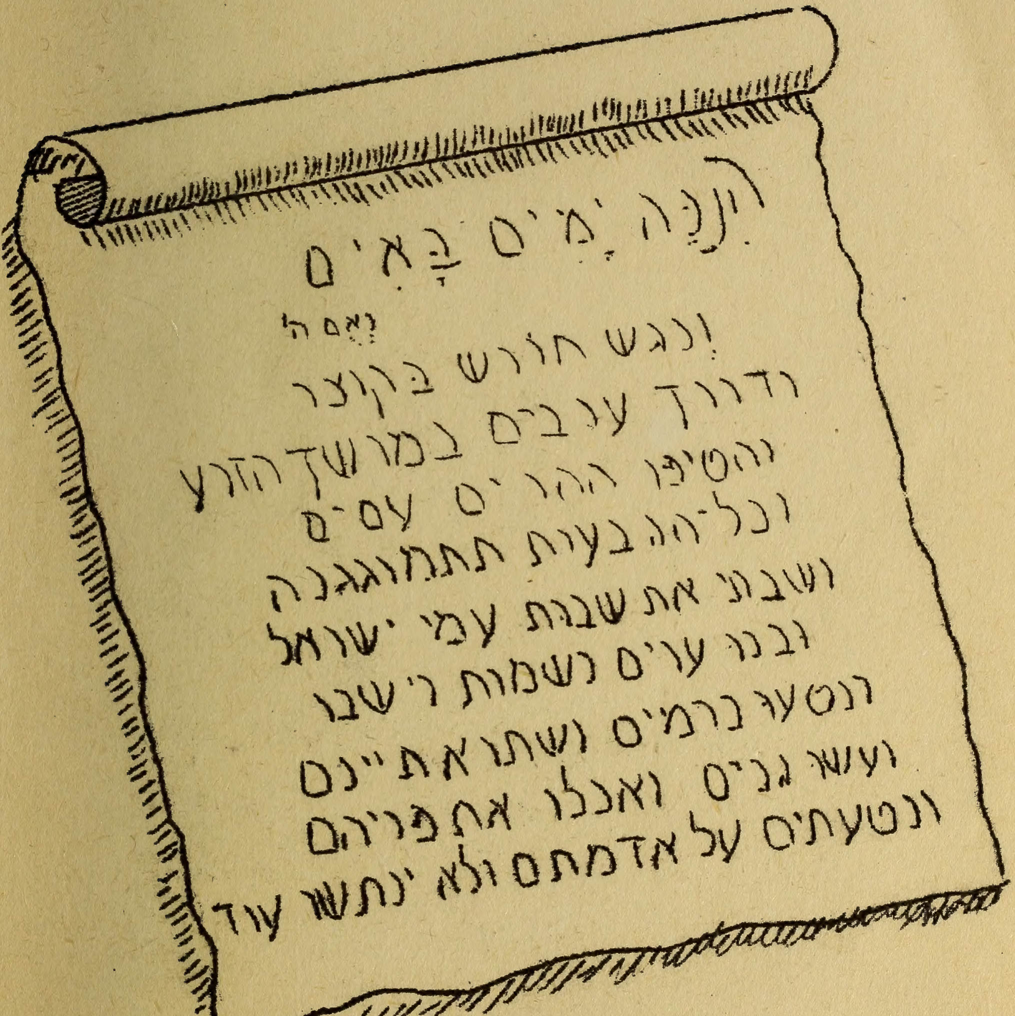
תחרדנה זעקת שבר ושועת ישע תבל ויושבי בה
תקצנה את מצפון האנוש לאסון שלא ידעתו
אומה זו למודת יסורים - עד אשר יפתחו שע-
רי התשועה לניצולי ההרג וההשמד והיתה שארית
הפליטה

„ כאלה וכאלון אשר בשלכת מצבת בם
זרע קדש מצבתה"

ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיך
ואמר לך

בדמיך חיי

בדמיך חיי ללא התעלמות וללא
הסחת הדעת ובדמיך חיי אומתי
תוסיפי חיים בתוך ים הדמים
הגבירי חיים ושאפי לחיים לחיי-
אמת לחיים של הצלה והחיאה,
לחיים של תחיה.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים
נְאֻם ה'
וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר
וְדוֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע
וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס
וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנִּים וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיהֶם
וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד

קבוץ מעגן

תשי"ד